



*Прігунов О. В, канд. екон. наук, старший викладач,
Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця*

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ЦИФРОВОГО ПІДПISУ В ЕЛЕКТРОННОМУ ДОКУМЕНТООБІГУ

Наразі в Україні відбувається перманентний процес переходу до цифрової економіки, сутність якого полягає у широкому впровадженні та системному використанні цифрових технологій в різноманітних сферах надання державних послуг [1]. Це стосується і видачі персональних документів (паспорта громадянина, для виїзду за кордон, свідоцтва про народження, смерть, зміну прізвища, імені та по батькові), родинних та знакових подій (народження дитини, одруження, розлучення, виходом на пенсію), обслуговування транспортного засобу (оформлення водійського посвідчення, купівля / продаж / обмін / реєстрація транспортних засобів); соціального захисту, місць проживання, операцій з нерухомим майном тощо. Для розв'язання таких завдань розвиток інфраструктури та цифрова трансформація стали напрямками реформування регіонів у сферах комунікацій та інфраструктури на 2021–2027 рр. [2, 3].

Забезпечення громадянам віддаленого доступу до послуг, інформації та знань на основі цифрових технологій пов'язано з розв'язанням проблеми ідентифікації користувача, забезпечення конфіденційності і безпеки доступу до його персональних даних. Теоретичне розв'язання проблеми відбулося завдяки американським математикам У. Діффі і М. Хеллмена, які у другій половині 1970-х рр. запропонували новий підхід у криптографії для підтвердження автентичності електронних документів з використанням електронно-цифрового підпису (ЕЦП). Електронний цифровий підпис – аналог власноручного підпису, який є засобом захисту інформації, що забезпечує можливість контролю цілісності і підтвердження достовірності електронних документів. Однією з властивостей електронно-цифрового підпису є те, що завірений ЕЦП документ можна передавати по будь-яким, зокрема відкритим, каналам зв'язку. Якщо такий документ буде навмисно або внаслідок технічних збоїв каналу зв'язку спотворено, то електронно-цифровий підпис під ним виявиться недійсним [4, 5]. Національне законодавство дає своє визначення ЕЦП – вид електронного підпису, отриманого за результатом криптографічного перетворення набору електронних даних, який додається до цього набору або логічно з ним поєднується і дає змогу підтвердити його цілісність та ідентифікувати підписанта. Електронний цифровий підпис накладається за допомогою особистого ключа та перевіряється за допомогою відкритого ключа [6].

Однак у 2017 р. відбулися законодавчі зміни, і на заміну поняття «електронно-цифровий підпис» було введено нове – «кваліфікований електронний підпис» (КЕП). Введене нове поняття ще не використовується для широкого загалу і вимагає його тлумачення, а також визначення принципових відмінностей понять ЕЦП і КЕП. Кваліфікований електронний підпис – удосконалений електронний підпис, який створюється з використанням засобу кваліфікованого електронного підпису і базується на кваліфікованому сертифікаті відкритого ключа [7].

Принципова різниця між ЕЦП і КЕП полягає в ступені захисту особистого ключа електронного підпису: КЕП може зберігатися на двох типах носіїв – захищеному та незахищеному. Незахищений може зберігатися на звичайному накопичувачі даних – usb-flash або жорсткому диску комп'ютера – і за своїми властивостями схожий на ЕЦП. Основним варіантом захищеного ключа на сьогодні є «токен», який також записується на usb-flash. Але скопіювати або перенести з такої флешки інформацію без пошкоджень на інший носій неможливо. У забезпеченні такого захисту і полягає сутність удосконалення. Використання захищеного ключа вимагає знання пароля, який можна ввести не більше семи разів, після чого flash-токен блокується та унеможливорює подальше використання.

Законодавець визначає перелік осіб, що зобов'язані зберігати КЕП на захищених носіях: представники органів державної влади; представники органів місцевого самоврядування; працівників державних установ, підприємств, організацій; нотаріуси; державні реєстратори та суб'єкти, що виконують їхні обов'язки згідно з уповноваженням держави.

Отже, можна зробити висновок, що поняття «електронно-цифровий підпис» наразі є застарілим, і в подальшому для забезпечення процедур електронного документообігу доцільно використовувати формулювання «кваліфікований електронний підпис».

Список використаних джерел

1. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf
2. Портал державних послуг. URL: <https://igov.org.ua/>
3. Постанова кабінету міністрів України від 05 серпня 2020 р. № 695 «Про затвердження державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
4. Понятие электронно-цифровой подписи. *Электронная библиотека научно-образовательной, финансовой и художественной литературы*. URL: <http://bo0k.net/index.php?p=chapter&bid=4239&chapter=7>
5. Хейдер О. В. Розробка програмного забезпечення ЕЦП для автентифікації користувачів у системах дистанційного навчання та тестування. URL: http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/4252/1/ConferenceMITandCompSysS2013_p181.pdf
6. Закон України від 22 травня 2003 року № 852-IV «Про електронний цифровий підпис». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/852-15#Text>
7. Закон України від 05 жовтня 2017 року № 2155-VIII «Про електронні довірчі послуги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>



*Сивицька І. Г., канд. екон. наук, доц.,
Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця*

ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ДОКУМЕНТАЛЬНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ

Одним із головних завдань реалізації Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні в рамках впровадження електронного урядування є організація електронної взаємодії та формування єдиної інфраструктури міжвідомчого обміну даними документальних інформаційних систем органів виконавчої влади під час надання адміністративних послуг [1].

Система електронної взаємодії призначена для автоматизації та технологічного забезпечення обміну електронними даними між суб'єктами владних повноважень з державних електронних інформаційних ресурсів під час надання електронних послуг одними органами влади іншим, та здійснення інших повноважень відповідно до покладених на них завдань, які потребують міжвідомчої взаємодії усередині державних органів влади, а також між органами державної влади всіх рівнів, зокрема органами місцевого самоврядування. Система електронної взаємодії передбачає використання єдиних форматів, протоколів, довідників, шаблонів та класифікаторів та сервіс-орієнтованої архітектури, що є інтерфейсами прикладного програмування доступу до державних електронних інформаційних ресурсів, побудованими згідно з єдиними вимогами [2].